

לימודים מפרשיות השבוע - עובדות והנהגות של גדולי המוסר זצוק"ל

בטחון שבועי

אור חדש על מתיקות דרך "ויגבה לבו בדרכי השם" במשנת נובהרדוק.

מהגה"צ רבי יהודה מאנדל שליט"א משיח"ת לייקווד יצ"ו

נודה מאוד לכל מי שיכול
לסייע בכיסי הוצאות
ההדפסה. אפשר לע"ג וכו'
בטל' 0583223498
כמו"כ אם ברצונך להפיץ את
הגליון (אפשר באופן מוגדל)
Bitachon Weekly
וכן את בביהכ"נ שלך או באיזורך,
נא להתקשר 0504154557

לע"ג מרת חוה בת ר' פינחס ע"ה ולזכות ר' מ.ב.א. שיחי

מקץ - חנוכה שנה ב' גליון 2

ישועת ד' כהרף עין

קץ שם לחשך

בפרשתינו אנחנו לומדים איך הקב"ה עשה סוף פתאומי כ"כ לחושך הארוך והמר בחיי יוסף. זה היה מכח בטחונו החזק של יוסף שגם לאחר כל התלאות שעבר, עדיין החזיק בבטחונו. ואז...באה הישועה הבלתי צפויה לחלוטין, חייו של יוסף משתנים - ברגע אחד - מן הקצה אל הקצה, ובאופן פתאומי כ"כ! מלהיות עבד שפל בבית הסוהר, נהפך להיות מושל בכל ארץ מצרים. הוא היה אחד מהמלכים הכי חשובים ומבעלי כח השפעה הרב ביותר שהעולם ראה. הוא הציל את כל העולם מרעב!

סיפור זה נכתב ללמדינו לבטוח בהשי"ת. וגם כשנראה שאין שום תקווה, השי"ת יכול להביא הישועה הגדולה ביותר, בזמן הקצר ביותר!

לא הלכתי בגדולות

יוסף רוכב ברחובות מצרים בכרכרה של המשנה למלך. תהלוכה מיוחדת לכבודו, עם כלי זמר וחצוצרות לרוב. וכולם היו צריכים להשתחוות לפניו, וזרקו לו תכשיטים יקרים, ואעפ"כ הוא לא הושפע מזה כלל, אלא נשא עיניו לשמים ושבח לפני השם ואמר "מקימי מעפר דל", ו"ד' צבאות אשרי אדם בוטח בך" (ספר הישר). יוסף היה בעל בטחון אמיתי. הוא חי עם האמת הברורה: **אם יש לך את הקב"ה אתך אז יש לך הכל - ושום דבר אחר אינו יכול להוסיף לך כלום!**

לא להאמין בכח של אנשים

בלעדי - אלקים יענה את שלום פרעה

כאן רואים איך שיוסף, על אף שזה עתה שוחרר ע"י "חסדו" של המלך פרעה מהמאסר הנורא שלו, בכל זאת אינו מפחד ממנו, ולא מייחס אליו שום כח או ערך. הוא לא מחפש למצוא חן בעיניו, וכשפרעה מחשיב אותו כפותר חלומות, הוא אומר את כל האמת, "סליחה, זה לא אני - רק ד' יכול לתת מענה לפרעה!"

מה זאת עשה אלקים לנו

כשאחי יוסף סובלים ממנו (הוא היל' צריך לגרום להם צער כדי לכפר עליהם) ו"דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות", ונחשבים כמרגלים, אעפ"י שידועים שאין כאן שום דבר אמיתי, אינם כועסים עליו באופן אישי כלל. אלא מיד מבינים שזהו מן השמים, ומבינים שעליהם מוטל לעשות חשבון הנפש, עד שמגיעים ל"אבל אשמים אנחנו", מחפשים להתרצות רק לפני השי"ת, לא לפני יוסף!

וכן מצאנו ביהודה כשתמר הראתה לו את הסימנים, הוא לא פחד להודות על האמת ולומר "צדקה ממני" על אף שזה היה בושה גדולה בשבילו לפני יצחק ויעקב, וכל השבטים, כמבואר במדרש (שמות רבה ל'-י"ט). הוא ידע שעומד לפני השי"ת (ע"ש בלשון המדרש - הכיר יהודה למקום) והתגבר על הבושה מאנשים. (ובשביל זה זכה למלכות כדאי' שם במדרש).

אנוכי ולא יהי' לך

יש שני חלקים באמונה, - להאמין בהשי"ת, וגם לדעת שאין שום כח אחר, ולא להאמין או לייחס כח או אפילו לפחד מאדם אחר או משום

הקושי - המפתח לישועה שלך!

אפרים - כי הפרני א-לקים בארץ עניי. כותב המלבי"ם - להורות כי הפרה ד' רק בארץ עניי, שהעוני גרם את גדלותו. יוסף נתגדל ב"מצרים" - לשון מיצר וקושי.

וכן יש לכל אחד את ה"מצרים" שלו - המצבים והעניינים שקשים לו.

הקב"ה מסתכל איך אתה מתנהל מול המצרים שלך, אם על אף מגבלותיך, אתה מתעלה בתורה או בתיקון המדות, אז אתה גדול!

וכן אם אתה מצליח ללכת נגד הטבעים שלך, אפילו במשהו, אתה כבר מיוחד ונפלא מאד.

אדם גדול רואה רק טוב ואתגר (challenge) ב"פעקל" שלו!

כח בעולם. וזהו עיקר הלימוד מפרשיות אלו, שהכל צריך להתנהל מול השי"ת בלבד!
במגילת אסתר לא נזכר שם השם. ויש לפרש כי גם שם עיקר החידוש של מרדכי ואסתר הי' במה שהבינו לא לייחס
הכח להמן או לאחשוורוש, ולא אצלם מקום ההשתדלות!

מרגלים אתם

יוסף מאשים את אחיו פעם אחר פעם שהם מרגלים ואינו מוכן להאמין לכל הסיפור שלהם אלא א"כ יביאו לפניו
את בנימין. מאידך הוא פורש לחדר ובוכה בצנעה. רואים את גבורתו ואת רחמיו. אבל דבר אחד לא רואים כאן...
פחד!

יוסף ידע את הכח ה"על אנושי" של אחיו. שמעון
ולוי החריבו את שכם בגיל 13. יוסף עצמו נשלך על
ידם לבור, ונמכר. ובמדרשים בסוף פרשתינו אנחנו
רואים את הכח האדיר של יהודה [ויוסף] והאחים
שלו.

בודאי השבטים היו חזקים ומאיימים. וא"כ איך יוסף
לא מפחד מהם ואיך הוא מכניס א"ע לסכנת אש
הכעס שלהם, בלי לדאוג שמא יתנקמו ממנו, הוא
מצער אותם ומבייש אותם עוד ועוד!

גם כשיוסף סיפר להם את חלומותיו לא פחד מהם,
וגם כשהלך במצות אביו אחר אחיו, לא נתיירא מהם
אע"פ שידע ששונאים אותו, וכדפרש"י על הפסוק
"הנני" (בפ' וישב).

רואים כאן שיוסף ואחיו אינם מתפעלים מאנשים,
הם פשוט "לא גורסים" אותם, **הכל רק עד הקב"ה
לבד!**

כי אם זכרתני והזכרתני אל פרעה

עכשיו יובן למה יוסף הצדיק נתבע על מילה מיותרת
שאמר לשר המשקים, ומשום זה סבל עוד שנתיים
[!!] בבית האסורים, התשובה, שאדם שדבוק כ"כ
להקב"ה אינו אמור לעבוד עם אנשים כלל וכלל! –
כל עסקיו רק עם הקב"ה.

**אתה רוצה משהו? תתפלל! יש רק כתובת אחת!
(only one address!)**

מלכות

וזהו הפנימיות של מלכות אמיתית. מלך נמשח עם
שמן להראות שכמו ששמן אינו מתערב עם שום
משקה, אלא צף למעלה, כך המלך צריך להיות
למעלה מכל חשבונות האנשים והטבע של העולם
זהה! (וזה שייך לשמן של חנוכה כמש"כ בענייני

תכלית האדם

קבלתי מרבתי, שתכלית האדם, הוא להכיר שכל מציאותו,
זה רק הוא והשי"ת, ולייצר לעצמו כמין רשות היחיד, סגור
לעולם החיצוני, שבו הוא תמיד לבד עם הקב"ה.

כל האנשים שאתה מכיר, אינם אלא "בובות" של ד'. הוא
ית' משתמש באנשים שסביבך בתמידות, לנסות את מדותיך,
קנאה, כעס, וגאווה, והכל כדי לגדל אותך על ידי שתתגבר
על יצרך הרע. (ונמצא באמת שע"י שהאחים מכרו את יוסף,
בעצם שעשו לו טוב, הם גרמו את ההתעלות שלו!)

**שכשאתה כועס על מישהו, שמכאיב/ מבייש/ עוקף אותך
אז אתה מראה חוסר אמונה ובטחון בהקב"ה, ובעצם אתה
כופר שהשי"ת עומד מאחורי האיש שממולך.**

אם חסר לך באמונה הבסיסית הזאת, כל תורתך ומצוותיך
חסרים. הספר מס' 1 שעליך ללמוד הוא ספר שיחזק אותך
בענין זה, אם חסר לך היסוד ואתה לומד עניינים אחרים,
יתכן שזהו יצה"ר, אלא צריך לשנן עוד ועוד האמונה עד
שיכנס לעצמותינו!

כשהחיים מלאים בצער, דאגה, כעס ועצבות, האדם בסיכון
של איבוד אמונתו ובטחונו בהשי"ת, הוא חייב ללמוד מוסר
ע"ז.

ובמדרש שמות רבה (ז' – ד') **מבואר שעיקר עולם הבא
הוא לפי הבטחון.** וז"ל המדרש, עתידה גן עדן להיות צועקת
ואומרת תן לי צדיקים, וכו' אותם שהיו בטוחים בשמך.
ע"ש.

גם אם השקעת ולא הצלחת להיות בעל בטחון יהי' לו עכ"פ
פתחון פה לעת"ל, שהשקיע עבור עיקר סיבת קיומו, ולפום
צערא אגרא.

חנוכה).

גם דוד המלך לפני שהרג את גלית קיבל נזיפה מאחיו הגדול, אליאב. אבל זה לא פגע בבטחונו שיצליח כלל. וכן
יוסף היה שנוי מאחיו ונתקף על ידם, ובכל זאת תמיד נשאר למעלה עם השי"ת. (והם שני המלכים משיח בן יוסף
ומשיח בן דוד).

לסיכום – גדלות השבטים

בתוה"ק לא מסופר כ"כ על אבותינו שבטי קה הקדושים. ובמבט שטחי נראה שהסיפור היחיד עליהם הוא מכירת
יוסף, שהוא לכאורה שלילי. אבל לפי מה שנתבאר אנחנו רואים בתוך כל הסיפור הזה את הדוגמא הנפלאה והמאלפת
של השבטים, שחיים כסדר רק עם הקב"ה.

התורה שלנו כ"כ מיוחדת! פרשת מקץ יש בו לימוד עצום של אמונה ובטחון. - כולנו יכולים ללמוד מהשבטים
איך לייחס את כל מה שקורה אתנו הן ע"י אנשים, וכל שכן מקרים אחרים, **הכל - אך ורק לאדון הכל!**

על אף הפגם במכירת יוסף, שבטי קה נשארים הצדיקים הכי גדולים שלנו! שחיים ודבוקים תמיד עם השי"ת עם
אמונה איתנה וחזקה – היסוד להכל!

חנוכה – יו"ט של נצחון הרוחניות

היוונים גזרו על שלש מצוות – שבת ר"ח ומילה. **שלושת מראים גדלות היהודי**, איך הקב"ה מסר שלימות הבריאה ביד היהודים. בשבת אנחנו כביכול נעשים שותפים להשי"ת במעשה בראשית שע"י שאנחנו "מעידים" על בריאת העולם (שבת קיט:). בר"ה, בי"ד שולטים על הלוח, ובמילה מסר הקב"ה שלימות גוף האדם ביד עם ישראל – כשמלים את התינוק. היוונים גם שקצו את המזבח (מדות א' ו').

חנוכה – מצוה חביבה עד מאוד (רמב"ם)

אפשר לומר שיש כאן שני עניינים חביבים א. חביבין דברי סופרים אפשר לפרש הטעם בזה, משום שכאן ניכר גדלות האדם – כמה חז"ל היו גדולים עד שיש בכחם לחדש יום טוב! ההיפך הגמור מהיוונים כמבו' בדברינו בס"ד.

ב. יש כאן חביבות של פרסומי ניסא. וכמה שבאמת נעשה "שפיל" (הצגה) גדול מהמצוה הזאת, נזכה יותר בפרט להבטחת חז"ל – הרגיל בנר הויין ליה בנימ ת"ת.

אבל קל לדבר על גדלות החשמונאים, שלא נבהלו מהפילים ומרובות יוונים. אבל תפקידנו ללמוד מהם לבטוח בד', ולא להבהל מכל הפילים ו'היונים' שבחינו, זהו הפרסומי ניסא העיקרי – לפרסם הנס והבטחון בניסי השי"ת לתוך לבינו!

המזבח הוא גבוה. אומר רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל שזה מרמז שע"י הקרבנות היהודי צריך להתרומם. גם נרות חנוכה מזכירים לנו להלהיב לבותינו באש קודש של אהבת השי"ת, שיבער בלבינו נר ד' נשמת אדם. בית הלל אומרים לנו, בחנוכה להיות מוסיף והולך.

כל זה סותר מחשבת היוונים שגזרו עלינו לכתוב על קרן השור שח"ו "אין לכם חלק באלקי ישראל", ורצו להראות כאילו אין יהודי יותר מגוי והעיקר הגוף והגשמיות, ולכן הם השקיעו בבריאות הגוף.

ואנחנו בחנוכה לומדים שהאמת הוא רק הרוחניות, והוא מתגבר על הגשמיות. **הרי החשמונאים לא היה להם כח גשמי, רק כח של אש של מסירות נפש!** ובאמת לכל אדם יש בחייו כל מיני יוונים ומלחמות. יתכן שהוא שונא אותם שנאה גדולה וזה יכול להיות ע"י קנאה, או ע"י שבאמת הם רודפים אותו. יש גם אנשים שאתה מרגיש שאינך מסכים לשיטתם, או שאינך מרגיש נוח על ידם, ואתה פשוט מתרחק מהם.

החווה"ל בשער ייחוד המעשה מלמד אותנו שכל הנזכר הוא שקר גדול של היצה"ר! והיצר יכול ח"ו לרמות אותך כל מימך ולא תשים לב! **השונא היחידי שיש לך בחיידק הוא היצה"ר שלך!!!** הגר"א כתב (משלי ד' י"ג ואבן שלמה א' ב') וז"ל "כי מה שהאדם חי הוא כדי לשבור מה שלא שבר עד הנה אותו המדה" כו' ואם לא למה לו חיים!!

הקנאה תאוה וכבוד שלך, הגאווה, הכעס, חסרון בטחון ודאגות, הם השונאים האמיתיים שלך! והאנשים שאתה לא סובל כ"כ, הם באמת הידידים הטובים שלך, כי הם נמצאים כדי לעזור לך להתגבר על מדותיך ולאהוב אותם. ובמיוחד אם תצליח להיטיב אתם במקום להקפיד עליהם! כדוגמת דוד המלך ע"ה שלקח את שמעי בן גרא (שקילל אותו ברבים באופן נורא), ועשה אותו לרבו של בנו יקירו – שלמה! (ברכות ח' סוף עמוד א').

הרבה פעמים האדם כבר עבר נסיון עם אדם זה בגלגול הקודם, עכשיו מביאים לו עוד פעם אותו האדם כדי שיוכל לתקן מדותיו והנהגתו אתו, ובמקום לתקן, הוא ממשיך להקפיד ונכשל בנסיון ח"ו!

בחנוכה אנחנו לומדים שהעיקר הוא אש הרוחניות, והוא יכול לנצח את כל היוונים שבחינו! אם רק תשקיע לכבוש מדותיך הרעות, [היינו להתפלל על זה, וללמוד מוסר ולבקש עצות] יש לך זכות עצומה [גם אם לא הצלחת כ"כ]. וזהו בחינת מסירות 'נפש' - להתרומם מעל הטבע של המדות. (אם יש את נפשכם – רצונכם, רש"י חיי שרה).

המספר 8 הוא למעלה מדרך הטבע. אנחנו נגדל אם נסתכל **למעלה**, מעל העוה"ז, רק להשי"ת ואז אנו יכולים לבקש ממנו ית' סיעתא דשמיא, והוא כל יכול, אפילו ניסים ונפלאות! רק נבטח בו ונצא להלחם עם אויבנו האמיתי!! ונבעיר את נר הנשמה שלנו באהבת השם, ונילחם עם כל הדמיונות שוא של יון, ונראה ניסים ונפלאות בהתגברות אור התורה, העבודה והבטחון!

יו"ט של אחדות

בחנוכה מצאנו משהו שאין במצוות אחרות. יהודי יכול להסתכל בנרות של יהודי אחר ולברך עליהם (ברכת הרואה). בספה"ק מוזכר שזהו זמן של תיקון העיניים. זהו ג"כ יו"ט ששייך לאהרן (הוד) וכמו שאהרן שמח בגדולת אחיו, יתכן שזהו יו"ט של עין טובה, ותוכל אתה לשמוח בנרות של חבריך!

חנוכה – ימי שמחה והלל. בחנוכה אנו צריכים להודות להשי"ת כסדר על הכל – גדול או קטן. **ימי החנוכה הם גם ימי דין על ענין ההודאה**, וכמו שהודיה מביאה ישועות נפלאות, כידוע, גם חסרון ההודיה, ח"ו יכולה לקטרג. כשהלב מלא הודאה הוא קרוב יותר לכל העושה שיש בעולם. גם יותר קל לו להגיע למדת הבטחון.

כמה רעיונות להודות עליהם :

* הודאה על בריאות שלימה

* הודאה על התורה שאנו לומדים ועל כל המצוות שאנו מקיימים.

- * תודה לך השם על המעלות המיוחדות שנתת לי. אני נכנע לפני השי"ת בהודאה על שנתן לי את כל הכלים שבחלקם מיוחדים רק לי!
- * תודה על הניסים של הכלל בימים ההם בזמן הזה.
- * **תודה על כל הניסים הפרטיים שאתה עושה לי שמחזקים אותי באמונה ובטחון בך!**
- * יש הרבה יהודים שמודים להשי"ת גם על כל נסיונותיהם, כיון שיודעים שהם רק לטובתם. וידוע שזהו סגולה גדולה לכל מיני ישועות!

נובהרדוק

דוגמא של יהודי אמיתי – הניך נובהרדוק

* פגשתי ראש ישיבה חשוב בבני ברק, הוא סיפר לי על אביו שגדל בנובהרדוק. בישיבה בביאליסטוק היו שתי קבוצות. א' של בעלי המוסר וא' של הלומדים. [המנהל הרוחני של הישיבה – הר"ר ניסן רוזנקר זצ"ל אמר על שנים מתלמידיו – הסטייפלער זצ"ל היה תורה בטהרתה, ורבינו גרשון ליבמן זצ"ל היה מוסר בטהרתו]. אביו זצ"ל הלך בתחילה אצל בעלי המוסר, ואח"כ נהיה ראש הלומדים, והלך תלמיד חכם גדול. * כשהוא הגיע לא"י, התיישב בבני ברק, ונהיה מלמד בכיתה ח'. הבן שאל את אביו, למה אינו מחפש "שטעלע" יותר מכובד, המתאים לדרגתו הגבוהה בתורה. הוא ענה שלזה הוא מרגיש שיש לו כח מיוחד ושזהו תפקידו! וכל השאר – הרי הכבוד הבל הבלים!! (עי' מס"י סוף פרק י"א).

והוא נשאר רב'ה לבני 13 כל ימי חייו ובאמת התלמידים אהבו אותו מאוד, והיו הולכים אחריו ברחוב, והוא משנן איתם את השקלא וטריא של הגמרא, ובוחר אותם. גם את ההפסקות הקדיש לזה. הוא אמר שאינו אוהב להחמיר בכל מיני דקדוקים שאינם להלכה, אבל בעיקר תפקידו, כאן החמיר כמה שהלך אפשר. * ה' בחור שהיה נחשב ה"שפיץ" של עולם הישיבות, נכבד ונערץ על כולם. והוא הגיע ליהודי הנ"ל לשאול אותו עצות בעניני מוסר. התשובה הגיעה מיד – "אינני מוסמך לזה", ובזה זה נגמר. לרוב האנשים זה ה' נחשב כבוד גדול להתעסק עם בחור כזה אבל הרי באמת כל זה הוא כבוד מדומה ואין לו שום תוכן אמיתי ובנובהרדוק התחנכו שזה כלום – בטל כעפרא דארעא! הם כיבדו כל יהודי אחר, אבל לא "סגדו" ("worship") לכל מיני "אלילים" שהעולם מתפעל מהם.

* הוא היה גם מתמיד גדול ומסר כמה פעמים ביום שיעור בדף היומי. היה חוזר לביתו בשעה 11:00 בלילה ונפנה לחדר שקט ולומד מוסר בהתפעלות לפחות חצי שעה, זה היה אש של מוסר. והבן שלו סיפר שהרבה פעמים שמע אותו בוכה תוך כדי הלימוד! הוא היה דבוק בתורה, אבל עם הנהגות של נובהרדוק וזכה למשפחה של ת"ח מפוארים! * בטחון פירושו אמונה תמימה בהשי"ת וידיעה שרק הקב"ה קיים. ובלי זה חסר ביסוד היהדות. ולכן השקיעו בזה כ"כ הרבה בנובהרדוק.

חוץ מזה, הבטחון נותן לך רוגע ושמחה, בריאות והצלחה. תראו איך היהודי הזה היה שמח בחלקו ולא היה צריך שום מעמד או כבוד. הוא היה משוחרר מזה לגמרי ולכן יכול היה לשמוח בתפקידו. [היה עוד ת"ח – הרב אורלנסקי ז"ל, שהוא היה ג"כ תלמיד של הסבא מנובהרדוק, וגם הוא לימד בכיתה ח' בישיבת רבינו חיים ברלין, הוא סיפר לי שלפני נישואיו אמר לאשתו שהולך להשקיע רק בחינוך תלמידים – שזהו מהיסודות החשובים בנובהרדוק.]

* האנשים האלה היו 'פועלים' של הקב"ה ולא היה חשוב להם כלל ההסכמה של האנשים. הם החזיקו את עצמם כתלמידים של רבי חייא, שאמרו עליו חז"ל (במ' פ"ה:): גדולים מעשי חייא, (שהל' כותב חומשים ומשניות ומלמדם לילדים, וכידוע).

* הצדיק הנ"ל היה עסוק מאוד בלהודות להשי"ת על כל המצוות ה"קטנות" שזכה לקיים, וכל אמן שענה הכניס הרבה שמחה בחייו. ובאמת כמה שיותר אדם מודה. הוא גם שם לבו לכמה שהשי"ת מיטיב אתו, ואוהב את השי"ת יותר ויותר, ושמח בכל מה שזוכה לעשות (במקום להיות עצוב על מה שלא).

להארות והערות ולעזרה בהפצה: 0504154557 להפצה בירושלים: 0583223498 לקבל במייל: 7171474@GMAIL.COM
FOR BITACHON WEEKLY IN ENGLISH – thenewbitachonweekly@gmail.com

אפשר לשמוע את שיעורי הרב בקו השגחה פרטית בטלפון 02-3011300
או בקול הלשון בטל' 03-9290709 – 03-4-1-93 לאנגלית 112, לאידיש 3-1, לעברית 4
או בקו ישיר 02-3011906